

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Niemi-Pynttäre, Risto

Title: Alastair Reynolds: Ikirouta

Year: 2020

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja, 2020

Rights: CC BY 4.0

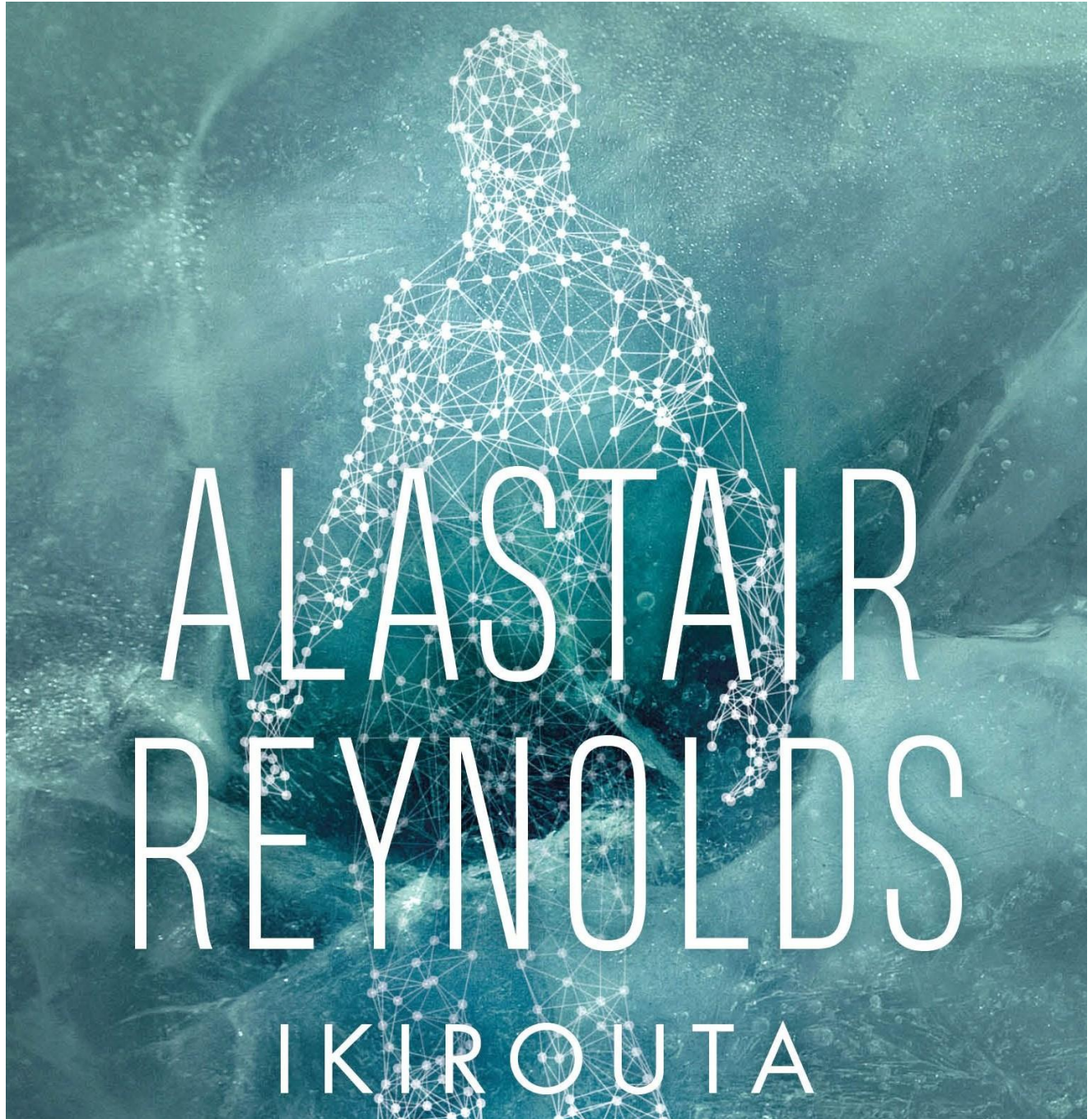
Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Niemi-Pynttäre, R. (2020). Alastair Reynolds: Ikirouta. Maailmankirjat : käännöskirjallisuuden verkkolehti, 25.2.2020. <https://www.maailmankirjat.ma-pe.net/alastair-reynolds-ikirouta/>

Alastair Reynolds: Ikirouta

[PM/29 ADMIN](#)

RISTO NIEMI-PYNTTÄRI

Alastair Reynolds on arvostettu scfi-kirjailija. Hänen ansioinaan pidetään vivahteikkaita henkilöahmoja joiden tunteet, valinnat ja teot sijoittuvat science fiction maailmaan. Usein Reynoldsin henkilöt saapuvat tulevaisuudesta ja muuttavat jotain olennaista nykyisyydessä. Tällainen on myös *Ikirouta* -pienoisromaani.

Ajassa siirtymisen ensimmäiset yritykset onnistuvat vuonna 2080. Kylmyys ikiroudan tutkimusasemalla on ajan manipuloinnissa olennaista, matalat energiatasot helpottavat aikasiirtymiä. Tutkimusasemalla ihmisen mieli saadaan siirrettyä vuoteen 2028 ja toisen ihmisen mieleen. Tämä onnistuu, koska sillä hetkellä kohde johon siirrytään on magneettikuvauslaitteessa.

Valentina oli valmistautunut siirtymään, edellisen pilotin epäonnistuminen ja koomaan vajoaminen pelottivat, mutta johtaja vakuutti että hänellä on paremmat edellytykset siirtymää varten. Valentina on 70 -vuotias halvauksen kokenut nainen, jonka aivokuorta oli manipuloitu kävelykyvyn palauttamiseksi. Nyt pieni uudelleenohjaus tekisi hänestä aikamatkaajan.

Ja sitten Valentina kokee muutaman sekunnin välähdyksen, kun hän on sairaalan rullatuolissa olevassa ihmisessä. Siitä se alkaisi.

Kronologisen kerronnan rikkominen ja aikatasojen yllättävä rinnastaminen sopii mainiosti aikamatkustuksen teemaan.

Hypoteesia aikasiirtymästä oli pakko kokeilla, se oli viimeinen mahdollisuus. Eletään Tuhon jälkeistä aikaa, eikä uutta kasvillisuutta kasva, ruokavarastot hupenevat. Ekokatastrofi alkoi hyönteisten kuolemasta. Se aiheutti ketjureaktion niin, että kasvit ja eläimet, myös maaperän bakteeristo kuoli.

Valentinan ja muiden aikapilottien mieli saatiin siirretyksi aikaan ennen Tuhoa. Heidän tehtävänä oli hankkia laatikollinen erikoisvahvoja siemeniä. Se tulisi kätkeä paikkaan, josta se löytyisi vuonna 2080. Uusi kasvillisuus saisi näin alkunsa.

Ekokatastrofi on romaanissa vain tausta. Varsinainen huomio kiinnittyy ihmisiin ja ajassa siirtymisen ongelmiin. Eräs keskeisistä henkilöistä on Antti, toiminnan mies joka venäläiskorston päähän siirrettynä hakee siemenlaatikon suomalaisesta varastosta ja yrittää viedä sen kätköpaikalle. Valentinan kanssa he muodostavat toimintajännäreistä tutun kaksikon. Tosin aikasiirtymien vuoksi heidän keskinäinen luottamuksensa joutuu kovalle – tieto tulevaisuuden erimielisyyksistä pilaa luottamuksen ja hyvän alun.

Valentina löytää luotettavan yhteistyön Tatjanan kanssa, sen naisen kanssa jonka mieleen hän siirtyi. Tosin ennalta tutkijat eivät pitäneet mahdollisena että tällainen aikaerot ylittävä mielten dialogi voisi syntyä.

”Tatjana oli hiljentynyt ja mietin, oliko jokin muuttunut kontrollirakenteessa ja mahtoiko se ikkuna joka oli sallinut meidän puhua, lopultakin sulkeutua.

Olin väärässä.

Haluan auttaa.

Sinä autatkin. Pelkästään olemalla olemassa, pelkästään antamalla meille keinot tehdä muutokset, joita tarvitsemme ...se riittää.

Ei. Enemmän kuin tuo. Olet kertonut minulle että elämäni on sarja epäonnistumisia.

... Lähden kanssanne pohjoiseen noiden siemenien kanssa. Oliko elämäntarinassani mitään siitä ?

Ei...en ainakaan muista sellaista.

Siinä tapauksessa se on jotain erilaista, jotain, mistä et voi olla varma ja mikä voisi muuttaa asioita.” (104)

Samalla kun Valentina ja Tatjana yrittävät saada pelastettua siemenet – ja saada näin ajan jatkumaan tuhon yli – he ymmärtävät myös, millaiset vaarat tähän menneisyyteen kajoamiseen liittyvät.

Valentina tajuaa tämän kun hän singahtaa vuoden 2080 nykyisyyteen. Tutkija ja teknikot, jotka ovat aiemmin valvoneet hänen kehoaan kun mieli on matkalla, ovatkin suunnanneen uteliaisuutensa muihin asioihin.

”Muutamassa lyhyessä viikossa menneisyyteen suuntautuva aikamatkustus oli muuttunut Ikiroudan tutkijoiden mielissä mahdottomuudesta etäiseksi mutta tavoitettavissa olevaksi haaveeksi... sitten toistettavissa olevaksi kokeeksi, yhtä arkipäiväiseksi kuin lasersäteen sytyttäminen ja sammuttaminen.” (129).

Ekokatastrofin sijaan Ikirouta keskittyy ajassa siirtymisen eettisiin kysymyksiin. Reynoldin vahvuus on todellakin ihmishahmot ja heidän mielensä.

Alastair Reynolds: *Ikirouta*, suom. Hannu Tervaharju, Like SciFi, 2020

Risto Niemi-Pynttari on dosentti ja yliopistonlehtori Jyväskylän yliopistosta